

Miten suitsia vihapuhetta verkossa?

Hämäri, Severi (2024). Verbaalinen väkivalta verkossa. Basam Books. 199 sivua.

VERBAALINEN VÄKIVALTA verkossa liikkuu poliittisen väkivallan, verkkoympäristön ja henkisen väkivallan risteyskohdassa, ulottuen myös näiden teemojen ympäristöön. Kirja kiinnittyy jatkumoon, jossa on käsitelty muun muassa sosiaalisen median alustoja mahdollistamassa yhteiskunnan polarisoimista, autoritääristä populismia ja autoritääristen valtioiden informaatioodankäyntiä länsimaita vastaan.

Filosofi ja tietokirjailija Severi Hämäri tarkastelee teoksessaan muun muassa sananvapautta, verbaalisen väkivallan syitä, motiiveja ja keinoja, samoin kuin sen seurauksia. Hän erittelee verbaaliseen väkivaltaan kytkeytyviä rikostyyppisiä sekä yksilön ja yhteiskunnan keinoja suojautua tältä väkivallalta.

Kuin vastakohtana teemalleen kirja pureutuu myös ajankohtaisiin empatian, sovittelun ja dialogin aiheisiin. Tämä ei ole yllätys, onhan vihanlietsonta arkipäiväistynyt. Tarvitsemme konfliktinratkaisun ja sovittelun menetelmiä yhteisöjen ja yhteiskunnan pelastusrenkaiksi.

Teksti on varsin tiivistä. Vaikka se sisältää paljon monitieteellistä faktaa, se on myös kirjoitettu pohdiskellevaan sävyyn. Hämäri ei vedä mutkia suoriksi eikä kirjoita asioita mustavalkoisiksi. Siksi suosittelen kirjaa luettavaksi rauhassa ja pohdiskellen.

Aihepiiriin laajuus tarkoittaa myös, että sisällön rajausta on

todennäköisesti mietitty useaan kertaan, ja erilaisia vaihtoehtoja on ollut pöydällä.

VIHAPUHEEN SYSTEEMISET VAIKUTUKSET

Kirjan titteliksi nostettu verbaalinen väkivalta -termi on lähellä perinteisempää henkisen väkivallan termiä, ja monelle lukijalle ne ovat synonyymejä. En ole varma, onko uusi käsite tarpeen.

Kirjan sisältö ei kuitenkaan rajoitu verbaaliseen sanalliseen väkivaltaan, mikä on oikein, koska poliittinen väkivalta, jota Hämäri käsittelee huomattavasti laveammin kuin koulu-, työpaikka- tai perheväkivaltaa, ei Suomessakaan ole vain sanallista väkivaltaa. Kirjassa puhutaan myös fyysisestä väkivallasta, polttopulloiskuista pakolaisten vastaanottokeskuksiin ja äärioikeiston katupartioista.

Teoksen olisi toki voinut myös rajata puhtaasti sanallisen väkivallan käsittelyyn. Silloin olisi voinut antaa vielä enemmän tilaa tarkoille neuvoille ja esimerkeille siitä, miten pitää puolensa sanallisessa väkivaltilanteessa. Mukaan olisi ehkä mahtunut harjoitustehtäviäkin. Näistä asioista toivon saavani lukea Hämäriältä vastaisuudessa lisää, koska hän tuntee aiheen hyvin.

Tarvitsemme myös lisää tietoa vihapuheen systeemisistä vaikutuksista, toisin sanoen siitä ”miten viha ja sen pelko alkavat ohjata ih-

misten käyttäytymistä ja muokata yhteiskuntaa”, kuten Hämäri asian ilmaisee kirjassaan.

VÄKIVALLAN MONET MUODOT

Verbaalinen väkivalta verkossa onnistuu muistuttamaan lukijaa väkivallan monista muodoista. Jokainen meistä näkee väkivaltaa joka päivä, kutsuttiin sitä sitten henkiseksi, sanalliseksi tai verbaaliseksi. Kaikella väkivallalla on vakavia seurauksia, ja väkivallan käyttäjän tulee joutua teoistaan vastuuseen.

Nimensä mukaisesti teos keskittyy väkivaltaan verkossa. Jäin kuitenkin kaipaamaan kirjoittajalta vielä painokkaampaa viestiä siitä, että väkivaltaisten sanojen merkitykseen, paheksuttavuuteen ja rangaistavuuteen ei vaikuta se, lausuntaako ne verkossa, kasvotusten tai sanomalehdessä.

On aika luopua rajanvedosta virtuaalisen ja niin sanotun tosielämän välillä: verkossa sanottu

VERKOSSA SANOTTU ON AIVAN YHTÄ PAINAVAA KUIN KASVOKKAIN SANOTTU.

on aivan yhtä painavaa kuin kasvokkain sanottu. Verkkoväkivaltaa ei tule lieventää väittämällä, että ”se on vain somepuhetta” tai sanottu ”kännissä ja läpällä”.

VÄLTÄMÄTTÖMIÄ TYÖKALUJA TIETOTYÖLÄISELLE

Verbaalinen väkivalta verkossa on ansiokas ja kattava tietopaketti aiheestaan. Elämänmittaisen oppimisen näkökulmasta pidän kirjan aihepiiriin ymmärtämistä välttämättömänä jokaiselle, ja erityisesti tietoa tuottavissa organisaatioissa työskenteleville: tutkijoille, opettajille, toimittajille.

Kirja auttaa ymmärtämään päivänpoltavia kysymyksiä, vaikka ei niitä suoraan kysykään.

Esimerkiksi: Miten teet tutkimusta tai opetat ja motivoit opiskelijoita, kun maan vallankäyttäjät kiistävät tai ohittavat tutkitun tiedon tai käyttävät politiikka-argumentteja, jotka eivät kestä kriittistä tarkastelua? Mitä vastaat opiskelijalle, joka empiiriseen havaintoonsa perustuen sanoo, että *ad hominem* -argumentilla voittaa, vaikka oppikirja väittää toista? Ymmärrätkö, miten virtuaaliset ympäristöt haastavat demokratiaa, ja miten tekoälyn kehitys moninkertaistaa haasteen?

Länsimaiset yhteiskunnat ovat välitilassa. Elämme demokratiasa, mutta verkon verbaalinen väkivalta, valheet ja vihapuhe heikentävät demokratiaa. Emme elä ”totuuden jälkeistä aikaa” eikä autoritääristen johtajien kieli ole ”totuuden jälkeistä kieltä” vaan diktatuurin kieltä.

Olimme vain välillä unohtaneet, miltä se kuulostaa. Siksi *Verbaalinen väkivalta verkossa* kannattaa lukea.

PEKKA KANERVA

KTM, puhe- ja esiintymistaidon valmentaja, maalittamisen torjunnan asiantuntija

Sivistyksen pelottomat lataa rohkeita ajatuksia arjesta ja sivistyksestä

Kvs-säätiön toimitettu blogi edistää arkisivistystä, yhdessä oppimista, jotta voimme pitää huolta ympäristöstä ja toisistamme. Moniäänisellä sivistysdialogilla vahvistamme osallisuuden ja elinikäisen oppimisen mahdollistavaa sivistyksen turvaverkostoa.

Seuraa Sivistyksen pelottomat -blogia osoitteessa <https://kansanvalistusseura.fi/mediamme/sivistyksen-pelottomat>

LIITY
KESKUSTELUUN,
LUE BLOGIA!

